

Tomasz Sosnowski, Emilia Wołyniec, Natalia Zielińska***

Współczesne wymiary wolontariatu w perspektywie działalności Koła Naukowego Młodych Wolontariuszy

*Cóż takiego skłania wolontariusza do poświęcenia swego życia dla innych?
Przede wszystkim naturalny odruch serca, który przynagla każdego człowieka
do pomocy drugiemu – swemu bliźniemu. Jest to bez mała „prawo istnienia”.
Wolontariusz, gdy bezinteresownie może dać innym coś z siebie,
doświadcza radości, która przewyższa to, czego dokonał.*

*Jan Paweł II****

Przełom wieków, to czas przemian, które nastąpiły w naszym kraju i spowodowały, że społeczeństwo zaczęło kształtować się zgodnie z zasadami gospodarki wolnorynkowej. Społeczeństwo zaczęło ulegać przeobrażeniom, a wraz z nimi pojawiły się nowe problemy dotyczące współczesnego człowieka i rodziny. Obecnie należy uwzględnić przemiany jakie zachodzą wewnątrz rodziny, dotyczące jej struktury, ale również funkcjonowania w niej poszczególnych członków. Z jednej strony zachodzące zmiany we współczesnej rodzinie polskiej mogą mieć charakter pozytywny w swych skutkach, ale wiele z nich powoduje w niej także negatywne konsekwencje, które wymagają podjęcia działań o charakterze naprawczym. Takim kierunkiem działań może być i z całą pewnością jest praca wolontarystyczna.

W opracowaniu zostały zaprezentowane niektóre kwestie związane z problematyką wolontariatu młodzieżowego, na przykładzie działalności Koła Naukowego Młodych Wolontariuszy, które funkcjonuje na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku. Tekst zawiera także analizę podstawowych kategorii pojęć związanych z podjętym tematem.

* Dr Tomasz Sosnowski, mgr Emilia Wołyniec, Uniwersytet w Białymstoku.

** Natalia Zielińska, studentka Resocjalizacji II stopnia, 1 rok studiów, Uniwersytet w Białymstoku.

*** http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/speeches/2001/december/documents/hf_jp-ii-spe_20011205_volontariato_en.html [data pobrania: 22.01.2013].

Pojęcia „wolontariat” jako zjawisko lub też postawa oraz „wolontariusz” są w różny sposób definiowane. Najczęściej w literaturze przedmiotu „wolontariusz” to ochotnik w wojsku lub praktykant pracujący bez wynagrodzenia w celu nauczania się zawodu¹. Słowo pochodzi z języka łacińskiego – *voluntarius* – dobrowolny. Małgorzata Ochman i Paweł Jordan podkreślają, że „bycie wolontariuszem to bezpłatne, świadome, dobrowolne działanie na rzecz innych, wykraczające poza więzi rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie”². Najczęściej są to ludzie aktywni w danym środowisku, którzy chcą zaangażować się na rzecz drugiego człowieka. Według Małgorzaty Załuskiej „wolontariusze to ludzie podejmujący się pracy bez wynagrodzenia, działania w imię akceptowanych celów, kierujący się chęcią poznania zawodu, pomagania innym. Wolontariusze poświęcają innym swój czas, energię i wiedzę rezygnując z pieniędzy i odpoczynku”³. Jako synonimy słów wolontariat, wolontariusz w literaturze przedmiotu funkcjonują także terminy: „ochotniczy”, „dobrowolny”, „altruista”, „społecznik”. W Polsce istnieje tradycja pracy społecznej, podejmowania działań pomocowych na rzecz człowieka potrzebującego, a osoby podejmujące tego rodzaju działania określano mianem społeczników. Istnieje jednakże wiele negatywnych skojarzeń związanych z pracą społeczną, a ściślej z czynami społecznymi, podejmowanymi w poprzednim systemie. Nie były one zawsze świadomymi wyborami, co jest sprzeczne z podstawową cechą działalności wolontariackiej: dobrowolnością działań.

Ludzie podejmujący działalność wolontariacką są silnie do niej motywowani i poprzez własną aktywność odpowiadają na konkretne potrzeby drugiego człowieka. Według Aleksandra Kamińskiego⁴ stan niezaspokojonej potrzeby może prowokować dwojaką motywację do działania: psychiczną – prowadzącą do przeżycia czegoś, rzeczową – służącą pozyskaniu dóbr materialnych. Można zaproponować klasyfikację motywów, którymi kierują się ludzie podejmujący działalność na rzecz drugiego człowieka:

- interes zbiorowy – działalność podejmowana celem rozwiązania określonej potrzeby społecznej, np.: organizacja ścieżek rowerowych, placów zabaw itp.;
- poparcie określonych wartości lub idei – działania podejmowane celem zabezpieczenia potrzeb społecznie uznawanych za słuszne, np.: poparcie walki o prawa człowieka, pomoc humanitarna w sytuacjach trudnych itp.;
- chęć kreowania własnej, pozytywnej pozycji społecznej – działania zmierzające do stworzenia obrazu własnej osoby zgodnego z wizerunkiem powszechnie uznawanym i bardzo cenionym, czyli typem społecznika;
- chęć zaspokojenia własnych ambicji – działalność przynosząca osobie satysfakcję życiową, poczucie spełnienia oraz samorealizacji, możliwość wyrażania własnych poglądów, wcielanie w życie autorskich projektów.

¹ Por.: W. Kopaliński. *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych z almanachem*. Warszawa 2005; A. Kanios. *Społeczne kompetencje studentów do pracy w wolontariacie*. Lublin 2008.

² M. Ochman, P. Jordan. *Jak pracować z wolontariuszami*. Warszawa 2000, s. 15.

³ M. Załuska, J. Boczoń (red.). *Organizacje pozarządowe w społeczeństwie obywatelskim*, Katowice 1998, s. 95.

⁴ A. Kamiński. *Funkcje pedagogiki społecznej: praca socjalna i kulturalna*. Warszawa 1982, s. 47.

Według M. Załuskiej motywami, którymi mogą kierować się wolontariusze podejmując tego rodzaju działalność mogą być: osobista satysfakcja z pracy, poszukiwanie nowych możliwości sprawdzenia się, szansa wejścia w rolę nieznaną w dotychczasowym życiu lub też potrzeba więzi emocjonalnej i intelektualnej z ludźmi o podobnym sposobie myślenia⁵. Prowadzone badania⁶ w ramach prac badawczych Zakładu Pedagogiki Społecznej ukazują także inne motywy, którymi kierują się młodzi ludzie podejmując bezinteresowną pracę na rzecz drugiego człowieka, takie jak: „chęć pomagania innym”, „potrzeba serca”, „brak innego pożytecznego zajęcia” oraz potrzeba „nabycie nowych umiejętności”. Biorąc pod uwagę czynniki wywołujące aktywność wolontariacką można wyróżnić następujące kategorie wolontariuszy:

- zainteresowani problemem – ludzie, którzy chcą podejmować działania w określonej sprawie, np. ochrona środowiska, bądź określony problem dotyczący człowieka, np. ubóstwo, bezrobocie, dziecko opuszczone;
- zainteresowani konkretną grupą, której wolontariusze chcą udzielić pomocy – osoby bezdomne, uzależnione, dziecko osamotnione w placówce opiekuńczo-wychowawczej;
- zainteresowani zawodowo – ludzie podejmujący działalność zgodną z ich profesją, np. terapeuci, prawnicy, lekarze;
- hobbyści – ludzie, którzy podejmują się ochotniczej działalności dla własnej przyjemności;
- ofiarodawcy – wspierający finansowo dane przedsięwzięcie, organizację rządową lub pozarządową⁷.

Małgorzata Załuska zwraca także uwagę na kryterium stopnia zaangażowania wolontariuszy w pracę społeczną i wyróżnia trzy grupy ochotników:

- okazjoniści – ludzie podejmujący działanie pod wpływem danej chwili, jednego impulsu;
- średniodystansowcy – osoby działające bardzo aktywnie do momentu osiągnięcia własnego celu;
- działacze permanentni – jednostki którym działalność wolontariacka jest sensem życia, nie chcą jej przerywać⁸.

W kontekście rozważań dotyczących problematyki wolontariatu, warto zwrócić uwagę na funkcje jakie ma do spełnienia wolontariat. Nie dotyczą one tylko i wyłącznie osoby wolontariusza, ale przede wszystkim całego zjawiska z wszelkimi konsekwencjami odnoszącymi się zarówno do samych wolontariuszy jak i podmiotów (organizacje rządowe, pozarządowe, osoby potrzebujące wsparcia) korzystających z usług ludzi podejmujących się tej działalności. W literaturze przedmiotu wyróżnia się następujące funkcje wolontariatu:

⁵ M. Załuska, J. Boczoń (red.). Dz.cyt., s. 95.

⁶ T. Sosnowski. Badania prowadzone w ramach seminarium magisterskiego Zakładu Pedagogiki Społecznej, Wydziału PiP, UwB.

⁷ M. Załuska, J. Boczoń (red.). Dz.cyt., s. 96.

⁸ Tamże.

- funkcja psychologiczna – przejawia się w działaniach wolontariuszy prowadzących do zaspokojenia przez nich ich osobistych potrzeb samorealizacji, przynależności i uznania, w wyniku podejmowania działalności na rzecz ludzi będących w trudnej sytuacji życiowej;
- funkcja społeczna – działania związane ze świadczeniem szczególnej jakości usług społecznych oraz miejscem kształtowania się nowego rodzaju więzi społecznych, solidarności społecznej, postaw zorientowanych na zrozumienie drugiego człowieka oraz chęć uczestnictwa w rozwiązywaniu jego problemów;
- funkcja edukacyjno-wychowawcza – czynności ukierunkowane na określony rodzaj orientacji zawodowej pełniącej wobec grup społecznych rolę instrumentu aktywnej formy poszukiwania miejsca i pozycji społeczno-zawodowej na rynku pracy, w dalszej kolejności wolontariusze o bogatym doświadczeniu zawodowym mogą być dobrymi wychowawcami i nauczycielami w instytucjach realizujących społecznie użyteczne cele;
- funkcja ekonomiczna – współuczestnictwo w racjonalnym, skutecznym i korzystnym ekonomicznie funkcjonowaniu infrastruktury społecznej oraz w przypadku niektórych grup wolontariuszy, kształtowanie motywacji osobistych, dla osiągnięcia, poprzez doświadczenie wolontariatu, korzyści w pracy zarobkowej.

Wolontariusze poświęcają innym swój czas, energię i wiedzę rezygnując z wynagrodzenia i odpoczynku⁹. Spośród wielu cech pojawiających się we wcześniejszych określeniach wolontariatu, można taką postawę scharakteryzować jako dobrowolną i bezpłatną. Trzeba jednak pamiętać, że wolontariat, to nie tylko forma aktywności, ale również zespół określonych wartości, który uzupełnia postawę takiego człowieka. Relacja wolontariusza w stosunku do człowieka potrzebującego pomocy powinna być przepełniona miłością i szacunkiem do osoby ludzkiej, co pozwoli w każdej sytuacji dostrzec przede wszystkim człowieka i ukierunkuje na działania zmierzające do pomocy. Studenci zaangażowani w funkcjonowanie Koła Naukowego Młodych Wolontariuszy doskonale to rozumieją. Cechuje ich wrażliwość na potrzeby innych, umiejętność reagowania na nowe problemy dotyczące współczesnego człowieka.

W roku akademickim 1999/2000 w Zakładzie Pedagogiki Społecznej, z inicjatywy pracowników tego Zakładu, podjęte zostały prace mające na celu zorganizowanie Koła Naukowego Młodych Wolontariuszy. Od października 2000 r. do marca 2001 r. odbywały się spotkania ze studentami na Uczelni i w placówkach świadczących pomoc dziecku i dorosłym. Efektem podjętych działań było powołanie Koła Naukowego Młodych Wolontariuszy jako odpowiedź na istniejące potrzeby działań środowiskowych, a także celem pogłębiania teorii dotyczącej obszaru wolontariatu. Od początku funkcjonowania koła jego członkowie starają się dostrzec sytuacje problemowe w środowisku lokalnym i w miarę swoich możliwości świadczyć różne formy pomocy. Na zebraniu 23.04.2001 r. wybrano zarząd Koła Naukowego Młodych Wolontariuszy. W skład KNMW wchodzi studenci

⁹ Tamże, s. 95.

studiów dziennych wszystkich lat studiów różnych specjalności. Są to osoby, których cechuje wysoka wrażliwość na potrzeby innych oraz umiejętność reagowania na nowe problemy dotyczące współczesnego człowieka. Działalność wolontariuszy koncentruje się na pracy w wybranej placówce rządowej lub pozarządowej, w której świadczona jest pomoc człowiekowi w sytuacji zagrożenia. Pracę w konkretnej placówce rozpoczynają pod okiem i opieką doświadczonego wychowawcy z danej placówki, będąc swoistego rodzaju wsparciem jego działań. W trakcie trwania roku akademickiego odbywają się warsztaty kierowane do studentów-wolontariuszy, które dotyczą specyfiki działalności wolontariackiej, pracy w grupie, z człowiekiem potrzebującym pomocy, a także mające na celu nabycie umiejętności nawiązywania relacji międzyludzkich. Działalność studentów wolontariuszy odbywa się w placówkach świadczących pomoc człowiekowi w sytuacjach zagrożenia, takich jak:

- rządowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, tj.: Dom Dziecka, Pogotowie Opiekuńcze, Świetlice przyszpitalne – DSK;
- pozarządowe instytucje, tj.: Dom Matki i Dziecka, Dom dla Bezdomnych, Świetlice socjoterapeutyczne dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, Nasz Dom;
- indywidualna pomoc człowiekowi w środowisku lokalnym (człowiek samotny, chory, w podeszłym wieku)¹⁰.

Taki sposób określenia obszarów działań statutowych komponuje się z zagadnieniami badawczymi podejmowanymi w ramach prac pracowników Zakładu Pedagogiki Społecznej. Ważnym ogniwem Koła Naukowego Młodych Wolontariuszy są jego członkowie – studenci Wydziału Pedagogiki i Psychologii. Praca wolontarystyczna to nie tylko aktywne działanie społeczne, ale przede wszystkim działalność podejmowana na rzecz drugiego człowieka o charakterze podmiotowym. Osoby już od początku funkcjonowania w ramach tego szczególnego koła naukowego mają możliwość własnego rozwoju, nabycia kompetencji potrzebnych do pracy w zespole, odkrywają swoje ukryte nieraz możliwości i umiejętności, mają warunki do samodoskonalenia i samorealizacji. Niejednokrotnie ochotnicy mają szansę na urzeczywistnienie własnych pomysłów poprzez pracę na rzecz szeroko pojętej kultury czy też ekologii lub innych płaszczyzn życia społecznego, co ukazuje z kolei, że podejmowana aktywność studentów wolontariuszy nie ogranicza się tylko do określonej grupy społecznej lub też jednej przestrzeni społecznej. Wolontariat jako określona forma działalności stwarza szansę pogłębienia wiedzy o samym sobie, poznania własnych tzw. „mocnych i słabych stron”. Zaangażowanie i inicjatywa umożliwia nabycie określonych cech charakteru, szacunku do siebie jak i drugiego człowieka. Analizując działalność wolontarystyczną, należy wskazać, że pomimo braku wynagrodzenia za pracę, wolontariusz zyskuje jednak określone profity w postaci nowych kompetencji i doświadczeń praktycznych, które w przyszłej pracy zawodowej przyniosą wymierne efekty. Działalność wolontarystyczna na rzecz drugiego człowieka może być pierwszym krokiem w kierunku zaistnienia na trudnym współczesnie rynku pracy. Działalność Koła Naukowego Młodych Wolontariuszy opiera się na czterech filarach:

¹⁰ Statut Naukowego Koła Młodych Wolontariuszy, s. 1.

- praca na rzecz środowiska lokalnego;
- rozwój kulturalny;
- samokształcenie;
- pogłębianie ukierunkowanej wiedzy teoretycznej.

Rozwój osobowości człowieka odbywa się na wszelkich płaszczyznach życia społecznego, grupowego i indywidualnego. Poprzez zaangażowanie w różnego typu akcje czy inicjowanie i urzeczywistnianie własnych pomysłów studenci z KNMW są w stanie ciągłego samorozwoju. Na przestrzeni ostatnich lat studenci z KNMW byli zaangażowani w różne działania, których niewielka część zaprezentowana została poniżej. Warto zauważyć pracę w instytucjach w środowisku lokalnym, takich jak: Dom dla Bezdomnych, świetlice socjoterapeutyczne, placówki opiekuńczo-wychowawcze itd.

Dom dla bezdomnych – studenci-wolontariusze świadczą pomoc osobom bezdomnym. Młodzież zaangażowana w funkcjonowanie tej placówki udziela wsparcia instrumentalnego (pomaga w pełnieniu dyżurów) oraz wsparcia duchowego (jest z człowiekiem bezdomnym, wysłuchuje jego problemów, a także podejmuje rozmowę).

Świetlice socjoterapeutyczne – młodzież w ramach wolontariatu spędza czas z przebywającymi tam dziećmi. Dzieci dzięki tej pracy mają możliwość uczestniczenia w różnych zajęciach programowych (plastyczne, sportowe itd.), mają zapewniony podwieczorek oraz czas na gry i zabawy. Mogą również liczyć na pomoc ze strony studentów przy odrabianiu zadań szkolnych.

Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Jedynka” w Białymstoku – istotnym zadaniem młodzieży wspierającej tę placówkę jest bycie z dzieckiem przebywającym na terenie Domu. Wolontariusze spędzają w miarę możliwości jak najwięcej czasu z konkretnym dzieckiem, pomagając mu nie tylko w odrobieniu lekcji, ale również organizując mu czas wolny. Istotne jest udzielenie ze strony wolontariuszy wsparcia emocjonalnego, dzięki któremu dziecko odczuwa, że jest kochane, akceptowane oraz wsparcia wartościującego, dającego dziecku poczucie, że jest osobą ludzką, że posiada określoną wartość.

Wypoczynek letni, to kolejna forma pomocy dzieciom realizowana m.in. przez Caritas. Jest to kontynuacja całorocznej pracy prowadzonej z rodziną potrzebującą pomocy. W większości przypadków jest to jedyna możliwość wyjazdu dziecka poza granice własnego środowiska lokalnego. Wolontariusze w tym przypadku poświęcają część własnych wakacji na rzecz dzieci, pełniąc rolę wychowawców.

Istotnym elementem pracy studentów-wolontariuszy jest ich działalność na terenie własnej społeczności lokalnej, szczególnie na terenie własnego miasta. Wyrazem tego jest aktywny udział studentów z KNMW w cyklicznej imprezie w ramach Podlaskiego Festiwalu Nauki i Sztuki, który przyczynia się w znacznym stopniu do własnego rozwoju kulturalnego jak i odbiorców tego rodzaju propozycji. W ramach festiwalu prowadzone są zajęcia integracyjne dla młodzieży szkół podstawowych na terenie województwa podlaskiego, które zarazem są dobrą formą promocji Wydziału Pedagogiki i Psychologii.

Ważnym obszarem aktywności studentów KNMW są działania naukowe. W grudniu 2010 r. odbyła się sesja naukowa pod hasłem „Współcześni Prometeusze – wolontariusz

w XXI wieku”, a rok później kolejna z udziałem prof. dr hab. Tadeusza Pilcha pod hasłem „Porozmawiajmy o wolontariacie”. Czas przedświąteczny, to okres refleksji o charakterze teoretycznym, ale i praktycznym, czego wyrazem są dary zbierane wśród studentów naszego Wydziału i przekazywane potrzebującym w wybranych placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Do udziału w tych spotkaniach naukowych są zapraszani nie tylko studenci Wydziału Pedagogiki i Psychologii, ale także przedstawiciele innych instytucji, organizacji, uczelni, szkół podstawowych, gimnazjalnych i licealnych, a nawet przedstawiciele najmłodszego pokolenia, czyli przedszkolaki z terenu Podlasia którym nie jest obca problematyka wolontariatu. Oprócz organizacji studenci-wolontariusze uczestniczą także w konferencjach naukowych organizowanych przez inne ośrodki naukowe. Przykładem tego niech będzie czynny udział wolontariuszy w konferencji naukowej pod hasłem „Pedagog resocjalizacyjny dziś i jutro – wyzwania teoretyczne a praktyka wychowawcza”, organizowanej przez Fundację Pedagogium w ramach prac badawczych PEDAGOGIUM Wyższej Szkoły Nauk Społecznych w Warszawie.

Kolejną propozycją aktywności w ramach działalności o charakterze naukowym studentów z KNMW, jest wspólna inicjatywa współpracy z Wojewódzką Komendą Policji w Białymstoku i Wojewódzkim Urzędem Pracy w Białymstoku oraz w dalszym etapie z Fundacją „La Strada” pod hasłem „Nie ufaj bezgranicznie” na rzecz przeprowadzenia działań o charakterze edukacyjno-profilaktycznych na rzecz promocji bezpiecznych wyjazdów młodych ludzi za granicę oraz zapobiegania procederowi handlu ludźmi. W ramach tego projektu studenci-wolontariusze przeprowadzili szereg spotkań z uczniami szkół średnich naszego miasta i województwa, celem promocji organizacji bezpiecznych wyjazdów zagranicznych. W marcu 2012 roku wolontariusze zaangażowali się także w organizację wydziałowego dnia sprzeciwu wobec przemocy w stosunku do kobiet i dziewcząt – była to kontynuacja ogólnonarodowej kampanii „V-day”. Rozpoczęły się także przygotowywania do organizacji X Podlaskiego Festiwalu Nauki i Sztuki, w którym studenci-wolontariusze z KNMW wzięli aktywny udział (przełom maja i czerwca).

Pomimo dosyć krótkiego okresu funkcjonowania KNMW można zauważyć ogromne zaangażowanie studentów w służbę człowiekowi. Potwierdzeniem tego są podziękowania przekazywane z różnych instytucji podejmujących działalność opiekuńczo-wychowawczą.

Rok 2013 to okres kolejnych wyzwań na różnych polach działalności studentów w ramach prac KNMW. Nową propozycją i kierunkiem działania jest poszerzenie współpracy pomiędzy ośrodkami akademickimi i wspólna wymiana doświadczeń, która w pierwszej kolejności została skierowana do studentów PEDAGOGIUM Wyższej Szkoły Nauk Społecznych w Warszawie. W ramach tego kierunku działań odbędą się spotkania studentów-wolontariuszy z Wydziału Pedagogiki i Psychologii w ramach którego przeprowadzą oni warsztaty z zonglerki cyrkowej, zaś studenci z Pedagogium zaproponują warsztaty z dramy, które odbędą się w Warszawie. Zamysł współpracy międzyuczelnianej stwarza przed studentami nowe możliwości rozwoju.

Podsumowując należy podkreślić znaczącą rolę i potrzebę działalności wolontariackiej w dzisiejszym świecie. Przemiany dokonujące się we współczesnym świecie związane

z procesami transformacji systemowej, globalizacji, ponowoczesności¹¹ dotyczą przede wszystkim rodzinę. Niosą one ze sobą wiele korzystnych zmian, ale także zagrożeń. Obecny rysujący się obraz polskiej rodziny może budzić niepokój. Coraz częściej współczesnemu człowiekowi towarzyszy lęk przed przyszłością, brak perspektyw zmian, szczególnie wśród młodych ludzi, a także rozczarowanie oraz niemoc. Przemiany zachodzące w rodzinie w znacznym stopniu odnoszą się do relacji zachodzących pomiędzy poszczególnymi jej członkami. Zmienia się charakter relacji i stosunków emocjonalnych, zachodzących pomiędzy rodzicami a dziećmi. Niekorzystna jest sytuacja, kiedy zostaje zerwana naturalna więź emocjonalna pomiędzy nimi, kiedy dochodzi do dezintegracji rodziny w sferze więzi emocjonalnej. Coraz częściej obserwowanym zjawiskiem jest osamotnienie dziecka w domu w wyniku osłabienia więzi emocjonalnej i kontaktów z innymi członkami rodziny. Wiele rodzin przeżywa różne problemy dotyczące codziennego ich funkcjonowania. Są one związane z realizacją funkcji wychowawczej, opiekuńczej, emocjonalnej, kulturalnej, a w sposób szczególny dotyczą rodziny niepełne, zagrożone patologią, patologiczne, biedne, zdeintegrowane w sferze więzi emocjonalnej i komunikacji wewnątrzrodzinnej¹².

Powyższe, skrótowe rozważania podsumowujące to opracowanie ukazują niekorzystną sytuację polskiej rodziny, dlatego też szczególnie dzisiaj należy podkreślić rolę wolontariatu i potrzebę działań wolontarystycznych oraz rozbudzania sił społecznych drzemających w środowisku lokalnym. Istotna jest tutaj rola środowisk wychowawczych otaczających młodego człowieka – nie tylko rodziny, ale również szkoły, instytucji, organizacji i stowarzyszeń społeczno-wychowawczych, takich jak kościoły, grupy wyznaniowe, partie polityczne, samorządy mieszkańców, organizacje młodzieżowe itp. Helena Radlińska pisze, „nie ma osób, grup, czy środowisk, które by nie posiadały pozytywnych sił lub ich zadatków [...] należy do istniejących sił dotrzeć, wyzwolić je i ukierunkować”¹³. Jest to istotne wskazanie na rolę tzw. wolontariuszy służby społecznej istniejących w środowisku lokalnym i wspierających człowieka potrzebującego tego wsparcia. Dobrze jeżeli proces ten rozpoczyna się od młodych ludzi, którzy raz „zarażeni” ideą służby społecznej będą poświęcać swój czas drugiemu człowiekowi, a jednocześnie dawać innym młodym przykład pozytywnych działań podejmowanych na rzecz potrzebujących.

¹¹ Zob. Z. Bauman. *Globalizacja i co z tego dla ludzi*. Warszawa 2000; L. Kocik. *Rodzina w obliczu wartości i wzorów życia ponowoczesnego świata*, Kraków 2006; K. Słony. *Ponowoczesny obraz społecznego świata*. Warszawa 2002; S. Kawula. *Alternatywne kształty rodziny współczesnej. Tendencje przemian w początkach XXI wieku*. W: W. Muszyński, E. Sikora (red.). *Miłość, wierność i uczciwość na rozstajach współczesności. Kształty rodziny współczesnej*. Toruń 2008.

¹² Szeroko na temat sytuacji dziecka we współczesnej rodzinie pisze J. Izdebska m.in. w pracach: *Dziecko w rodzinie u progu XXI wieku. Niepokoje i nadzieje*, Białystok 2000; *Rodzina – podstawowe środowisko życia dziecka*. W: J. Izdebska (red.). *Dziecko w rodzinie i w środowisku rówieśniczym. Wybrane zagadnienia i źródła z pedagogiki społecznej*, Warszawa 2003, s. 78.

¹³ W. Theiss. *Radlińska*. Warszawa 1997, s. 80.

Streszczenie

W opracowaniu przedstawiona została idea wolontariatu w perspektywie działań studentów z Koła Naukowego Młodych Wolontariuszy. Tekst zawiera część teoretyczną dotyczącą problematyki wolontarystycznej oraz prezentację wybranych działań podejmowanych przez studentów-wolontariuszy Wydziału Pedagogiki i Psychologii. Podsumowanie opracowania ukazuje potrzebę rozbudzania sił społecznych drzemiących w środowisku życia współczesnego człowieka zgodnie z koncepcją Heleny Radlińskiej – prekursorki polskiej pedagogiki społecznej.

Słowa kluczowe: wolontariat, działalność wolontarystyczna, działalność bezinteresowna, świadoma.

Abstract

Modern dimensions of volunteering to run the activities of the Scientific Society of Young Volunteers

This paper presents the idea of volunteering to run the activities of students from Scientific Group of Young Volunteers. The text contains some theoretical issues relating to volunteer and presentation of selected activities undertaken by the students – volunteers of the Faculty of Education and Psychology. Summary shows the need for fostering the development of social forces dormant in the environment of modern life with the concept of man as H. Radlinski – Polish predecessors of social pedagogy.

Key words: volunteering, activities with voluntary, selfless activity, conscious.

Bibliografia

- Bauman Z. (2000). *Globalizacja i co z tego dla ludzi*. Warszawa.
- Izdebska J. (2000). *Dziecko w rodzinie u progu XXI wieku. Niepokoje i nadzieje*. Białystok.
- Izdebska J. (2003). Rodzina – podstawowe środowisko życia dziecka. W: Izdebska J. (red.). *Dziecko w rodzinie i w środowisku rówieśniczym. Wybrane zagadnienia i źródła z pedagogiki społecznej*. Warszawa.
- Kamiński A. (1982). *Funkcje pedagogiki społecznej: praca socjalna i kulturalna*. Warszawa.
- Kanios A. (2008). *Společne kompetence studentůw do pracy w wolontariacie*, Lublin.
- Kocik L. (2006). *Rodzina w obliczu wartości i wzorów życia ponowoczesnego świata*. Kraków.
- Kawula S. (2008). Alternatywne kształty rodziny współczesnej. Tendencje przemian w początkach XXI wieku. W: Muszyński W., Sikora E. (red.). *Miłość, wierność i uczciwość na rozstajach współczesności. Kształty rodziny współczesnej*. Toruń.
- Kopaliński W. (2005). *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych z almanachem*. Warszawa.
- Ochman M., Jordan P. (2000). *Jak pracować z wolontariuszami*. Warszawa.

- Słony K. (2002). *Ponowoczesny obraz społecznego świata*. Warszawa.
- Sowiński A.J. (2005). W poszukiwaniu ideału osobowości wolontariusza. W: Kromolicka B. *Wolontariat w obszarze humanistycznych wyzwań opiekuńczych*. Toruń.
- Statut Koła Naukowego Młodych Wolontariuszy.
- Śliwa A. (2009). Wolontariat jako forma dążenia do samorozwoju. W: *Idea wolontariatu w kształtowaniu społeczności lokalnych*. Opole: Wydawnictwo Instytut Śląski.
- Theiss W. (1997). *Radlińska*, Warszawa.
- Zaluska M., Boczoń J. (red.) (1998). *Organizacje pozarządowe w społeczeństwie obywatelskim*. Katowice.

Źródła internetowe

- http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/speeches/2001/december/documents/hf_jp-ii_spe_20011205_volontariato_en.html [data pobrania 22.01.2013].
- <http://www.centrumis.pl/assets/files/Wolontariat%20publikacje/Raport%20Motywowanie%20wolontariuszy.pdf> [data pobrania 1.02.2013].